

Alianța Organizațiilor pentru Persoane cu Dizabilități din Republica Moldova

Republica Moldova, mun. Chișinău, str. Serghei Lazo, 40 et.3 of 10, MD-2004, IDNO 1013620006757

E-mail info@aopd.md; +37379222505 www.aopd.md, www.incluziune.md

Data 26.05.2026 Nr.20

Direcția studii parlamentare

Comisia pentru protecție socială, sănătate și familie din cadrul Parlamentului Republicii Moldova

Comisia pentru administrare publică și dezvoltare regională din cadrul Parlamentului Republicii Moldova

Comisia pentru drepturile omului și relații interetnice din cadrul Parlamentului Republicii Moldova

Scrisoare de solicitare privind consolidarea prevederilor de accesibilitate în Codul urbanismului și construcțiilor

Alianță organizațiilor pentru Persoane cu Dizabilități din R. Moldova (*în continuare AOPD*), are drept prioritate strategică promovarea accesibilității și a designului universal, ca premise esențiale pentru exercitarea efectivă a drepturilor omului și participarea deplină și egală a persoanelor cu dizabilități în toate domeniile vieții sociale. Accesibilitatea infrastructurii fizice, a serviciilor și a spațiului public reprezintă o condiție fundamentală pentru realizarea dreptului la educație, muncă, sănătate, participare comunitară și viață independentă, fiind totodată o obligație asumată de Republica Moldova prin ratificarea Convenției ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități.

În acest context, AOPD a analizat prevederile Codului urbanismului și construcțiilor nr. 434/2023 și cadrul normativ conex din perspectiva asigurării accesibilității pentru persoanele cu dizabilități și persoanele cu mobilitate redusă. Deși Codul introduce principii și noțiuni importante privind accesibilitatea, analiza evidențiază existența unor lacune legislative și instituționale care permit, în continuare, aprobarea, recepționarea și exploatarea unor construcții inaccesibile.

Codul stabilește obligații privind respectarea condițiilor de accesibilitate la etapele de planificare urbanistică, proiectare și autorizare a construcțiilor și face referire la normativele tehnice în domeniu, inclusiv la documentele care reglementează accesibilitatea pentru persoanele cu dizabilități și persoanele cu mobilitate redusă.

Cu toate acestea, analiza prevederilor Codului urbanismului și construcțiilor, a cadrului contravențional și a normativelor tehnice aplicabile demonstrează existența unor lacune legislative și instituționale semnificative, care afectează implementarea efectivă a accesibilității și permit aprobarea, recepționarea și exploatarea unor clădiri inaccesibile.

Alianța Organizațiilor pentru Persoane cu Dizabilități din Republica Moldova

Republica Moldova, mun. Chișinău, str. Serghei Lazo, 40 et.3 of 10, MD-2004, IDNO 1013620006757

E-mail info@aopd.md; +37379222505 www.aopd.md, www.incluziune.md

În prezent, Republica Moldova continuă să înregistreze situații în care clădiri publice, instituții educaționale, centre medicale, spații comerciale, blocuri locative și alte obiective de infrastructură sunt construite sau renovate fără respectarea condițiilor minime de accesibilitate pentru persoanele cu dizabilități.

În practică, sunt frecvente cazurile în care rampele sunt executate neconform sau inutilizabile, lipsesc lifturile accesibile, grupurile sanitare nu sunt adaptate, căile de deplasare nu permit utilizarea de către persoane în fotoliu rulant, lipsesc elementele tactile și sistemele de orientare pentru persoane cu dizabilități de vedere, evacuarea în situații de urgență nu este adaptată persoanelor cu mobilitate redusă, respectiv accesibilitatea este realizată formal și nu funcțional.

Considerăm că una dintre principalele cauze ale acestei situații este faptul că accesibilitatea nu este inclusă explicit în lista cerințelor fundamentale de calitate aplicabile construcțiilor prevăzute la art. 335 din Cod.

În forma actuală, art. 335 din Cod, stabilește cerințele fundamentale privind:

- integritatea structurală;
- securitatea la incendiu;
- sănătatea și igiena;
- protecția împotriva accidentelor;
- eficiența energetică;
- protecția mediului și alte cerințe tehnice.

Accesibilitatea lipsește din această listă, deși reprezintă o condiție esențială pentru utilizarea construcțiilor în condiții de egalitate și siguranță de către toate persoanele. Această omisiune generează consecințe juridice și practice majore:

- accesibilitatea nu este tratată ca element obligatoriu de calitate;
- lipsa accesibilității nu constituie explicit defect grav;
- verificarea accesibilității nu este realizată sistemic la toate etapele;
- responsabilitatea actorilor implicați rămâne difuză;
- recepția construcțiilor poate avea loc chiar și în cazul unor neconformități evidente privind accesibilitatea;
- mecanismele de control și sancționare sunt insuficiente.

Deși Codul face referire la respectarea normativelor tehnice în construcții și stabilește obligații generale pentru investitori, proiectanți, verificatori, executanți și autorități publice, lipsa includerii accesibilității în cerințele fundamentale de calitate face ca această obligație să fie aplicată fragmentar și formal.

În practică, accesibilitatea este deseori percepută ca o recomandare tehnică secundară și nu ca o condiție obligatorie pentru autorizarea, executarea și recepționarea construcțiilor.

De asemenea, cadrul normativ actual nu stabilește expres obligativitatea verificării accesibilității la etapa recepției construcțiilor și nu prevede consecințe juridice clare pentru recepționarea unor clădiri inaccesibile.

Alianța Organizațiilor pentru Persoane cu Dizabilități din Republica Moldova

Republica Moldova, mun. Chișinău, str. Serghei Lazo, 40 et.3 of 10, MD-2004, IDNO 1013620006757

E-mail info@aopd.md; +37379222505 www.aopd.md, www.incluziune.md

Astfel, chiar și în situațiile în care documentația de proiect conține soluții de accesibilitate, acestea sunt frecvent eliminate, simplificate sau executate necorespunzător în timpul lucrărilor, fără ca acest fapt să împiedice recepția și punerea în exploatare a construcției.

În același timp, Codul contravențional nu conține sancțiuni explicite pentru nerespectarea cerințelor de accesibilitate, acestea fiind menționate doar indirect prin sintagma generală privind nerespectarea normelor de construcții. Această formulare nu asigură un mecanism eficient de prevenire și sancționare a încălcărilor.

În contextul obligațiilor asumate de Republica Moldova prin Convenția ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități, precum și în vederea implementării reale a principiilor designului universal și accesului egal la infrastructura socială, solicităm inițierea modificării Codului urbanismului și construcțiilor și a cadrului normativ conex, după cum urmează:

1. Completarea art. 335 din Codul urbanismului și construcțiilor

Solicităm introducerea unei noi cerințe fundamentale de calitate:

„Cerința 9 – Asigurarea accesibilității și utilizării universale a construcțiilor pentru persoanele cu dizabilități și persoanele cu mobilitate redusă.”

Introducerea accesibilității în categoria cerințelor fundamentale va asigura caracterul obligatoriu al acesteia la toate etapele procesului de construire (planificare urbanistică, proiectare, verificare, autorizare, execuție, recepție, exploatare, control de stat).

2. Modificarea prevederilor privind recepția construcțiilor, inclusiv art. 235

Solicităm completarea prevederilor referitoare la recepția construcțiilor cu obligativitatea verificării respectării cerințelor de accesibilitate și a normativelor tehnice aplicabile.

Propunem includerea expresă a următoarelor prevederi:

- recepția construcțiilor să nu poată fi efectuată în lipsa conformității cu cerințele de accesibilitate;
- neasigurarea accesibilității să constituie temei pentru refuzul recepției și al punerii în exploatare;
- comisiile de recepție să includă specialiști în accesibilitate și/sau reprezentanți ai organizațiilor persoanelor cu dizabilități;
- pentru construcțiile publice și obiectivele de infrastructură socială să fie obligatoriu un act de verificare sau certificat de conformitate privind accesibilitatea.

3. Consolidarea mecanismului de control și sancționare

Solicităm modificarea Codului contravențional pentru:

- introducerea explicită a sancțiunilor privind nerespectarea cerințelor de accesibilitate;

Alianța Organizațiilor pentru Persoane cu Dizabilități din Republica Moldova

Republica Moldova, mun. Chișinău, str. Serghei Lazo, 40 et.3 of 10, MD-2004, IDNO 1013620006757

E-mail info@aopd.md; +37379222505 www.aopd.md, www.incluziune.md

- stabilirea răspunderii clare pentru investitori, proiectanți, verificatori, executanți și autoritățile responsabile de recepție;
- instituirea unor mecanisme eficiente de control privind respectarea normativelor de accesibilitate.

4. Corelarea expresă a Codului cu normativele tehnice privind accesibilitatea

Solicităm includerea unei referințe explicite la aplicarea obligatorie a:

- NCM C.01.06:2025 „Clădiri civile. Cerințe generale de securitate pentru obiectivele de construcție la folosirea și accesibilitatea lor pentru persoanele cu dizabilități”;
- Codului Practic C.01.11:2018 „Clădiri civile. Clădiri și construcții publice accesibile pentru persoane cu dizabilități. Reguli de proiectare”;
- altor normative tehnice relevante privind accesibilitatea pentru toate tipurile de dizabilitate.

5. Asigurarea participării organizațiilor persoanelor cu dizabilități

Solicităm instituirea obligativității consultării organizațiilor reprezentative ale persoanelor cu dizabilități la elaborarea și revizuirea normativelor tehnice, la evaluarea proiectelor de infrastructură publică și la procesele de recepție pentru obiectivele publice majore.

În lipsa unor obligații clar stipulate și aplicabile, riscăm în continuare să aprobăm construirea unei infrastructuri care exclude o parte semnificativă a populației și care generează costuri suplimentare de adaptare ulterioară.

În acest context, solicităm examinarea propunerilor prezentate și inițierea unui proces participativ de modificare a Codului urbanismului și construcțiilor, cu implicarea organizațiilor societății civile și a persoanelor cu dizabilități.

Directoare executivă

Galina CLIMOV